

Малярія в Україні у 2018-2019 роках

Державна установа «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» (далі Центр) згідно статуту здійснює епіднадгляд та попередження міжнародного поширення захворювань, відповідно до Міжнародних медико-санітарних правил (2005 р.), в тому числі малярії.

В Україні випадків місцевої передачі малярії з 1999 року зареєстровано не було, проте щороку з регіонів надходять повідомлення про завізні випадки малярії, в т.ч. і з летальним завершенням.

Багаторічна динаміка свідчить про зменшення кількості випадків завозу малярії на територію України (Рис. 1), але сприятливі умови для поширення хвороби (наявність і стабільна чисельність переносників збудників малярії в усіх регіонах України, Додаток 1) створюють загрозу повернення місцевої передачі.

Рис. 1 Багаторічна динаміка захворюваності на малярію в Україні за 2010-2019 роки.

Згідно офіційних статистичних форм медико-профілактичних закладів України, за 2018-2019 роки до країни завезено 84 випадки малярії, з яких 50 (60%) спричинені *P.falciparum*. П'ять випадків захворювання на тропічну малярію мали летальні наслідки.

Узагальнена інформація про зареєстровані завізні випадки малярії в Україні за 2018-2019 роки наведена в додатку 2 до цього листа.

Більше половини випадків (60%) були завезені в сезон можливої передачі збудника – з квітня по жовтень (Рис. 2), а тривалість сезону у 2019 році була довше ніж у 2018 (Рис. 3).

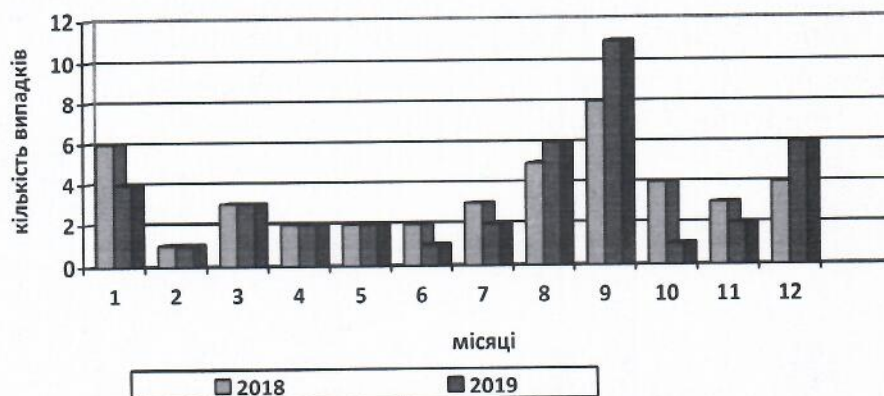

Рис. 2 Сезонність реєстрації випадків малярії, Україна, 2018-2019 роки.

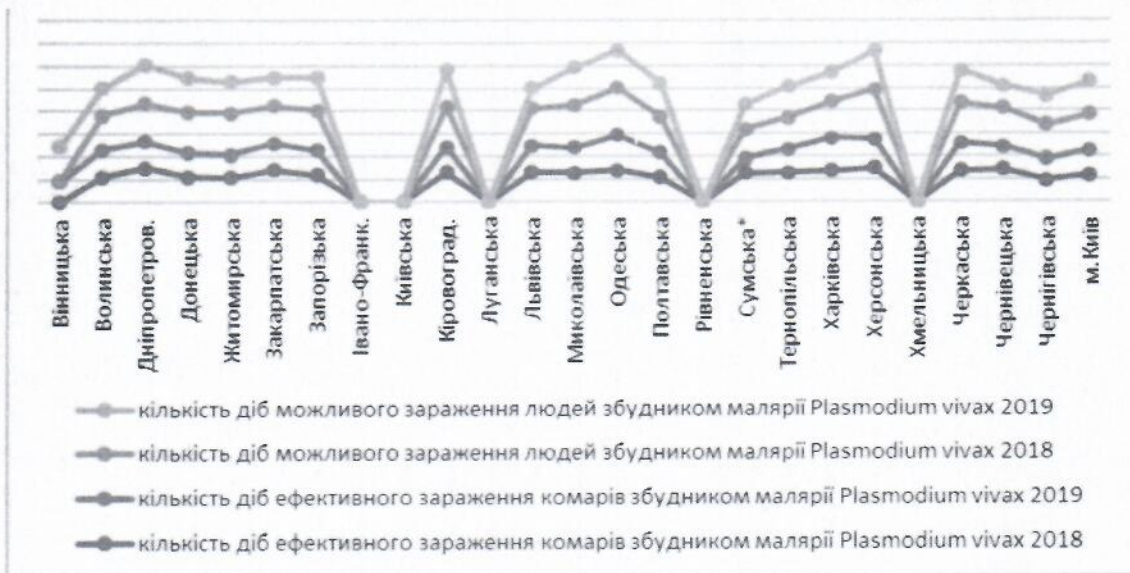

Рис.3 Тривалість епідеміологічного сезону малярії в Україні у 2018-2019 роках.

На жаль в наслідок відсутності кваліфікованих фахівців в т.ч. ентомологів у 5 областях взагалі розрахунки епідеміологічного сезону не проводяться.

За період 2018-2019 р.р. випадки завізної малярії реєструвалися майже в усіх областях України. Територіями ризику, як і в попередні роки, є м. Київ (20 вип., 23%), Харківська (15 вип., 18%) та Одеська (9 вип., 11%) області.

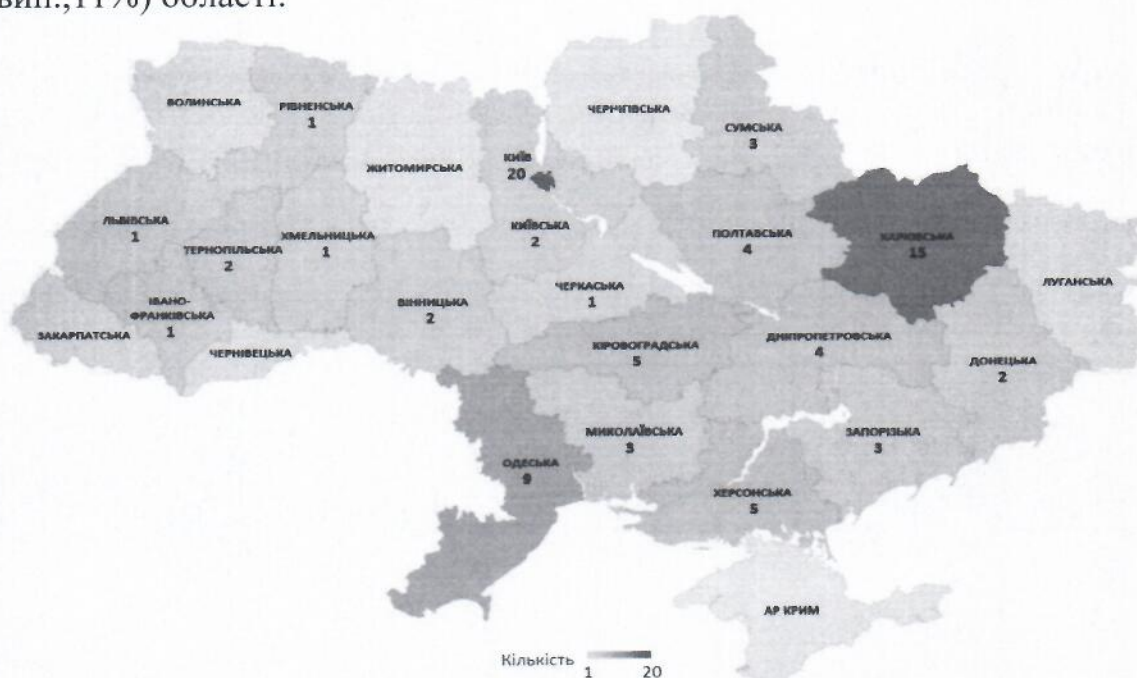

Рис.4 Розподіл випадків малярії за місцем реєстрації, Україна, 2018-2019 роки.

Більшість випадків завезено із країн Африки: 74 вип. (88%) із 19 країн, решта – із країн Пд. Азії та Пд. Америки.

Одним із викликів для системи епіднагляду за малярією є насторога лікарів, оскільки статистика із раннього виявлення малярії невтішна: з

моменту появи клінічних проявів до встановлення діагнозу малярія проходило в середньому 5,7 дні у 2018р. та 4,7 дні у 2019р., з моменту госпіталізації – 1,5 дні. За ці 2 роки у 13 випадках (15,6%) малярія не була діагностована вчасно, встановлено первинні діагнози: ГРВІ, пневмонія, ГКІ, холецистит. В результаті, п'ять з таких випадків призвели до летального завершення. Реєстрація летальних випадків малярії у зимові місяці (грудень-січень, період новорічних свят) вимагає перегляду рекомендацій, стосовно проведення семінарських занять із лікарями на початку епідсезону. Планувати відповідні заняття необхідно індивідуально для кожного регіону з урахуванням контингентів, залучених до епідпроцесу, та періодами їх активної міграції.

Також ускладнює ситуацію нехтування громадянами правилами проведення хіміопротекції малярії під час перебування в ендемічних країнах. Із 84 випадків малярії завезених в Україну за 2018-2019 роки в 52 (62 %) випадках мали місце порушення режиму проведення хіміопротекції: повна відмова від препаратів, не дотримання схеми прийому, припинення прийому ліків передчасно, ще під час перебування в ендемічній зоні або зразу ж після виїзду з неї. Тому санітарно-просвітницькій роботі, в першу чергу серед осіб, які від'їжджають у тропіки та інші маляріогенні зони, з метою проведення якісної хіміопротекції під час перебування за кордоном та після повернення в Україну слід приділити особливу увагу.

Паразитологічна референс-лабораторія Центру, згідно Статуту Центру та Положення про лабораторію здійснює зовнішній контроль якості (далі - ЗКЯ) діагностики малярії, а саме дослідження усіх препаратів крові, де виявлений збудник малярії та 10% негативних.

За даними відомчих статистичних звітів обласних лабораторних центрів та лабораторних центрів на водному, залізничному і повітряному транспорті МОЗ України (ф.40-здоров, табл. 13) у 2018 році всього в Україні на малярію обстежено 21688 осіб, у 2019 - 16186. А з метою зовнішнього контролю до паразитологічної референс-лабораторії Центру у 2018 році було доставлено та досліджено 222 негативні препарати крові з 11 регіонів, у 2019 відповідно – 431 препарат із 14 регіонів. Також мала місце несвоєчасна доставка позитивних препаратів для підтвердження виявленого виду збудника.

За результатами ЗКЯ в 4 позитивних препаратах, які надійшли на підтвердження до Центру у 2019 р., наявність збудників малярії не було підтверджено та у 6 випадках було неправильно ідентифіковано вид малярійних плазмодіїв. Усього з 10 випадків виявлених розбіжностей в отриманих результатах мікроскопії препаратів крові в Центрі та лабораторіях ОЛЦ, у 5 – досягнуто спільної думки (Кіровоградська область – 1, м. Київ – 2, Волинська – 1, Полтавська-1) інші потребують детальнішого з'ясування причин невідповідності (Миколаївська область-1, Полтавська -2, Запорізька-1, Харківська-1).

Звертаємо Вашу увагу, що проведення зовнішнього контролю якості досліджень є необхідною умовою для акредитації лабораторії у будь-якій системі якості.

Крім того, більша частка надісланих препаратів крові були приготовані із порушенням методики, що ускладнює проведення дослідження та може призвести до хибних результатів. Просимо звернути увагу фахівців клініко-діагностичних лабораторій закладів охорони здоров'я на недоліки приготування препаратів крові, які значно ускладнюють мікроскопію препаратів: скельця не знежирені, препарати неякісно промиті, не марковані або марковані неправильно, не дотримується рН буферного розчину, зустрічаються зафіксовані товсті краплі крові.

З метою недопущення таких порушень у майбутньому, надаємо вам Робочі інструкції щодо приготування препаратів крові для дослідження на малярію для використання у навчальних заходах для лаборантів, які готують вказані препарати (Додаток 3).

З метою належного обміну інформацією та своєчасного виконання функцій паразитологічної референс-лабораторії Центру просимо листи, контрольні документи, звітні форми надсилати лише з підписом керівника (оригінали або їх відскановані копії). Звертаємо увагу, що при направленні зразків для паразитологічних досліджень, обов'язкове надання заповненого бланку-направлення Форма № 204/о (затверджена наказом МОЗ України від 04.01.2001 № 1) та супровідного листа на бланку установи за підписом керівника.

Також прошу звернути увагу на те, що при оформленні направлень до препаратів в заголовку необхідно вказувати не дату оформлення направлення, а **дату забору біоматеріалу** від хворого. У разі, якщо надаються препарати за декілька днів – необхідно заповнювати окреме направлення для кожної дати забору матеріалу. Бланк-направлення Форма № 204/о та Робоча інструкція «Оформлення супровідного листа та направлення Форма № 204/о на паразитологічні дослідження» наведені у додатках 4,5 до цього листа.

З метою покращення комунікацій, просимо в термін до 30 травня 2020 року надати інформацію про осіб, які здійснюють паразитологічні лабораторні дослідження та відповідають за надання позачергових донесень і карт епідеміологічного обстеження вогнищ інфекційних хвороб щодо паразитарних захворювань. Інформацію просимо надати на e-mail: s.nikolayenko@phc.org.ua у вигляді таблиці відповідно додатку 6.

Рекомендації ВООЗ по лікуванню малярії можна знайти на сайті ВООЗ за посиланням <http://www.who.int/malaria/areas/treatment/overview/ru/>.

Додатки:

1. Основні фенологічні явища комарів та терміни епідеміологічного сезону малярії в Україні в 2019 році на 1 арк. в 1 прим.
2. Аналіз випадків малярії в Україні за 2018-2019 роки на 2 арк. в 1 прим.
3. Робочі інструкції щодо приготування препаратів крові для дослідження на малярію на 3 арк. в 1 прим.
4. Бланк-направлення Форма № 204/о на 1 арк. в 1 прим.
5. Робоча інструкція «Оформлення супровідного листа та направлення Форма № 204/о на паразитологічні дослідження» на 1 арк. в 1 прим.
6. Дані про контактних осіб щодо комунікацій з питань паразитарних хвороб на 1 арк. в 1 прим.

**Завідувач паразитологічної
референс-лабораторії**

Світлана НІКОЛАЄНКО

Основні фенологічні явища комарів та терміни епідеміологічного сезону малярії в Україні в 2019 році

Область	№	Дата				Середньосезонний показник чисельності імаго	Терміни епідемічного сезону												
		Вийняту першої генерації	Початку масового кровосмокання	Піку чисельності личинок	Масового виходу в дорозу		Початок сезону ефективного зараження комарів збудником малярії		Кінець сезону ефективного зараження комарів збудником малярії		Початок сезону можливого зараження людей малярією		Кінець сезону можливого зараження людей малярією						
		1	2	3	4	5	для Р.вівах	для Р.fal.	для Р.мал.	для Р.вівах	для Р.fal.	для Р.мал.	для Р.вівах	для Р.fal.	для Р.мал.	для Р.вівах	для Р.fal.	для Р.мал.	тривалість сезону
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
АР Крим																			
Вінницька							28.05.2019	28.05.2019	28.05.2019	27.08.2019	27.08.2019	27.08.2019	30.05.2019	30.05.2019	30.05.2019	28.10.2019	28.10.2019	28.10.2019	151
Волинська						8,5	17.05.2019	17.05.2019	17.05.2019	13.09.2019	13.09.2019	13.09.2019	23.05.2019	08.06.2019	10.06.2019	21.09.2019	14.09.2019	14.09.2019	121
Дніпропетров.						7,3	04.05.2019	15.05.2019	18.05.2019	29.08.2019	21.08.2019	15.08.2019	16.05.2019	20.05.2019	23.05.2019	04.11.2019	24.10.2019	24.10.2019	172
Донецька						10,5	14.05.2019	14.05.2019	24.05.2019	27.08.2019	24.08.2019	20.08.2019	01.06.2019	05.06.2019	10.06.2019	01.11.2019	01.11.2019	01.11.2019	153
Дроговерська						13,6	21.05.2019	24.05.2019	14.05.2019	26.08.2019	26.08.2019	09.08.2019	11.06.2019	26.08.2019	16.06.2019	27.10.2019	24.10.2019	24.10.2019	138
Закарпатська						6,4	12.05.2019	18.05.2019	18.05.2019	03.09.2019	31.08.2019	25.08.2019	10.06.2019	14.06.2019	18.06.2019	17.10.2019	07.10.2019	01.10.2019	129
Запорізька						6,3	15.05.2019	17.05.2019	19.05.2019	01.09.2019	30.08.2019	29.08.2019	05.06.2019	10.06.2019	15.06.2019	30.10.2019	26.10.2019	24.10.2019	147
Івано-Франк.																			
Київська																			
Кіровоград.						14,8	13.05.2019	17.05.2019	17.05.2019	02.09.2019	27.08.2019	21.08.2019	30.05.2019	03.06.2019	09.06.2019	07.11.2019	22.10.2019	22.10.2019	161
Львівська																			
Львівська						3,6	26.04.2019	26.04.2019	26.04.2019	20.08.2019	10.08.2019	30.07.2019	14.06.2019	19.06.2019	26.06.2019	12.09.2019	12.09.2019	12.09.2019	90
Миколаївська						13,9	12.05.2019	14.05.2019	14.05.2019	01.09.2019	25.08.2019	23.08.2019	29.05.2019	02.06.2019	08.06.2019	12.11.2019	24.10.2019	24.10.2019	167
Одеська						9,1	15.04.2019	18.04.2019	18.04.2019	18.09.2019	10.09.2019	10.09.2019	23.05.2019	04.06.2019	04.06.2019	06.11.2019	30.10.2019	30.10.2019	167
Полтавська						8,1	13.05.2019	14.05.2019	14.05.2019	28.08.2019	22.08.2019	18.08.2019	02.06.2019	09.06.2019	12.06.2019	26.10.2019	26.10.2019	26.10.2019	146
Рівненська																			
Сумська*						6,1	05.06.2019	09.06.2019	13.06.2019	08.08.2019	14.08.2019	24.08.2019	05.06.2019	09.06.2019	13.06.2019	22.09.2019	22.09.2019	22.09.2019	109
Тернопільська						12	20.05.2019	20.05.2019	20.05.2019	31.08.2019	30.08.2019	29.08.2019	10.06.2019	11.06.2019	12.06.2019	24.10.2019	23.10.2019	21.10.2019	136
Харківська						13,2	05.05.2019	08.05.2019	08.05.2019	24.09.2019	30.09.2019	30.09.2019	12.06.2019	15.06.2019	15.06.2019	20.10.2019	25.10.2019	25.10.2019	130
Херсонська						21,8	29.04.2019	15.05.2019	15.05.2019	03.09.2019	28.08.2019	24.08.2019	31.05.2019	05.06.2019	11.06.2019	19.11.2019	02.11.2019	02.11.2019	172
Хмельницька																			
Черкаська						5,1	12.05.2019	12.05.2019	12.05.2019	10.09.2019	01.09.2019	30.08.2019	28.05.2019	05.06.2019	08.06.2019	19.10.2019	10.10.2019	09.10.2019	144
Чернівецька						2,4	18.05.2019	18.05.2019	18.05.2019	27.08.2019	22.08.2019	13.08.2019	12.06.2019	18.06.2019	24.06.2019	17.09.2019	17.09.2019	17.09.2019	97
Чернігівська						10,7	11.05.2019	11.05.2019	11.05.2019	13.08.2019	13.08.2019	13.08.2019	08.06.2019	08.06.2019	08.06.2019	14.10.2019	14.10.2019	14.10.2019	128
м.Київ						3,9	13.05.2019	13.05.2019	13.05.2019	28.08.2019	28.08.2019	28.08.2019	02.06.2019	02.06.2019	02.06.2019	26.10.2019	26.10.2019	26.10.2019	146
м.Севастоп.																			
Україна_MAX						21,8	05.06.2019	09.06.2019	13.06.2019	24.09.2019	30.09.2019	13.09.2019	14.06.2019	26.08.2019	26.06.2019	19.11.2019	02.11.2019	02.11.2019	172
Україна_MIN						2,4	15.04.2019	18.04.2019	18.04.2019	08.08.2019	10.08.2019	30.07.2019	16.05.2019	20.05.2019	23.05.2019	12.09.2019	12.09.2019	12.09.2019	90

Основні фенологічні явища комарів та терміни епідеміологічного сезону малярії в Україні в 2019 році

Область	№ рядка	Дата				Середньосезонний показник чисельності Імаго	Терміни епідемічного сезону													
		Високу вершину генерації	Початку масового кровосмоктання	Піку чисельності личинок	Масового віскоку в дорослу		Початок сезону ефективного зараження комарів збудником малярії			Кінець сезону ефективного зараження комарів збудником малярії			Початок сезону можливого зараження людей малярією			Кінець сезону можливого зараження людей малярією				
							для Р.vivax	для Р.fal.	для Р.mal.	для Р.vivax	для Р.fal.	для Р.mal.	тривалість сезону	для Р.vivax	для Р.fal.	для Р.mal.	для Р.vivax	для Р.fal.	для Р.mal.	тривалість сезону
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
АР Крм																				
Вінницька							28.05.2019	28.05.2019	28.05.2019	27.08.2019	27.08.2019	27.08.2019	91	30.05.2019	30.05.2019	30.05.2019	28.10.2019	28.10.2019	28.10.2019	151
Волинська						8,5	17.05.2019	17.05.2019	17.05.2019	13.09.2019	13.09.2019	13.09.2019	119	23.05.2019	08.06.2019	10.06.2019	21.09.2019	14.09.2019	14.09.2019	121
Дніпропетров.	28.04.2019	12.05.2019	17.06.2019	17.10.2019		7,3	04.05.2019	15.05.2019	18.05.2019	29.08.2019	21.08.2019	15.08.2019	117	16.05.2019	20.05.2019	23.05.2019	04.11.2019	24.10.2019	24.10.2019	172
Донецька	12.05.2019	14.05.2019	10.07.2019	12.09.2019		10,5	14.05.2019	14.05.2019	14.05.2019	27.08.2019	24.08.2019	20.08.2019	105	01.06.2019	05.06.2019	10.06.2019	01.11.2019	01.11.2019	01.11.2019	153
Дроговерська	21.05.2019	22.05.2019	14.06.2019	04.10.2019		13,6	21.05.2019	24.05.2019	24.05.2019	26.08.2019	26.08.2019	09.08.2019	97	11.06.2019	26.08.2019	16.06.2019	27.10.2019	24.10.2019	24.10.2019	138
Закарпатська	03.05.2019	05.05.2019	30.05.2019	05.10.2019		6,4	12.05.2019	18.05.2019	18.05.2019	03.09.2019	31.08.2019	25.08.2019	114	10.06.2019	14.06.2019	18.06.2019	17.10.2019	07.10.2019	01.10.2019	129
Закарпатська	14.05.2019	19.05.2019	17.07.2019	09.10.2019		6,3	15.05.2019	17.05.2019	19.05.2019	01.09.2019	30.08.2019	29.08.2019	109	05.06.2019	10.06.2019	15.06.2019	30.10.2019	26.10.2019	24.10.2019	147
Івано-Франк.																				
Кіровоград	03.05.2019	10.05.2019	24.06.2019	26.08.2019		14,8	13.05.2019	17.05.2019	17.05.2019	02.09.2019	27.08.2019	21.08.2019	112	30.05.2019	03.06.2019	09.06.2019	07.11.2019	22.10.2019	22.10.2019	161
Луганська																				
Львівська	26.04.2019	02.05.2019	16.07.2019	12.09.2020		3,6	26.04.2019	26.04.2019	26.04.2019	20.08.2019	10.08.2019	30.07.2019	116	14.06.2019	19.06.2019	26.06.2019	12.09.2019	12.09.2019	12.09.2019	90
Львівська	02.05.2019	06.05.2019	24.05.2019	08.10.2019		13,9	12.05.2019	14.05.2019	14.05.2019	01.09.2019	25.08.2019	23.08.2019	112	29.05.2019	02.06.2019	08.06.2019	12.11.2019	24.10.2019	24.10.2019	167
Одеська	12.04.2019	15.04.2019	03.07.2019	30.09.2019		9,1	15.04.2019	18.04.2019	18.04.2019	18.09.2019	10.09.2019	10.09.2019	156	23.05.2019	04.06.2019	04.06.2019	06.11.2019	30.10.2019	30.10.2019	167
Полтавська	09.05.2019	18.05.2019	05.07.2019	22.09.2019		8,1	13.05.2019	14.05.2019	14.05.2019	28.08.2019	22.08.2019	18.08.2019	107	02.06.2019	09.06.2019	12.06.2019	26.10.2019	26.10.2019	26.10.2019	146
Рівненська																				
Сумська*	10.05.2019	21.05.2019	20.07.2019	22.09.2019		6,1	05.06.2019	09.06.2019	13.06.2019	08.08.2019	14.08.2019	24.08.2019	64	05.06.2019	09.06.2019	13.06.2019	22.09.2019	22.09.2019	22.09.2019	109
Тернопільська	10.05.2019	20.05.2019	01.07.2019	14.10.2019		12	20.05.2019	20.05.2019	20.05.2019	31.08.2019	30.08.2019	29.08.2019	103	10.06.2019	11.06.2019	12.06.2019	24.10.2019	23.10.2019	21.10.2019	136
Харківська	02.05.2019	03.05.2019	01.06.2019			13,2	05.05.2019	08.05.2019		24.09.2019	30.09.2019		142	12.06.2019	15.06.2019		20.10.2019	25.10.2019		130
Херсонська	20.05.2019	22.05.2019	25.06.2019	18.09.2019		21,8	29.04.2019	15.05.2019	15.05.2019	03.09.2019	28.08.2019	24.08.2019	127	31.05.2019	05.06.2019	11.06.2019	19.11.2019	02.11.2019	02.11.2019	172
Хмельницька																				
Черкаська	12.05.2019	10.05.2019	09.06.2019	05.09.2019		5,1	12.05.2019	12.05.2019	12.05.2019	10.09.2019	01.09.2019	30.08.2019	121	28.05.2019	05.06.2019	08.06.2019	19.10.2019	10.10.2019	09.10.2019	144
Чернівецька	15.06.2019	17.06.2019	28.07.2019	15.09.2019		2,4	18.05.2019	18.05.2019	18.05.2019	27.08.2019	22.08.2019	13.08.2019	101	12.06.2019	18.06.2019	24.06.2019	17.09.2019	17.09.2019	17.09.2019	97
Чернігівська	20.05.2019	06.06.2019	06.07.2019	27.09.2019		10,7	11.05.2019			13.08.2019			94	08.06.2019			14.10.2019			128
м.Київ	13.05.2019	21.05.2019	05.06.2019	20.09.2019		3,9	13.05.2019			28.08.2019			107	02.06.2019			26.10.2019			146
м.Севастоп.																				
Україна_MAX	15.06.2019	17.06.2019	28.07.2019	12.09.2020		21,8	05.06.2019	09.06.2019	13.06.2019	24.09.2019	30.09.2019	13.09.2019	156	14.06.2019	26.08.2019	26.06.2019	19.11.2019	02.11.2019	02.11.2019	172
Україна_MIN	12.04.2019	15.04.2019	24.05.2019	26.08.2019		2,4	15.04.2019	18.04.2019	18.04.2019	08.08.2019	10.08.2019	30.07.2019	64	16.05.2019	20.05.2019	23.05.2019	12.09.2019	12.09.2019	12.09.2019	90

Аналіз випадків малярії в Україні за 2018-2019 роки

№ п/п	Характеристики	2018		2019	
		43		41	
1	Всього випадків	кількість	%	кількість	%
2	Кількість летальних випадків	3	7,0	2	4,9
3	Розподіл за статтю:				
	Чоловіки	37	86,0	36	90,0
	Жінки	6	14,0	5	10,0
4	Розподіл за віком:				
	діти 0-17	2	4,7	3	7,3
	18-30	21	48,8	18	43,9
	31-40	9	20,9	8	19,5
	41-50	7	16,3	7	17,1
	51-60	3	7,0	3	7,3
	більше 60 років	1	2,3	2	4,9
5	Місце проживання:				
	Місто			40	9,8
	Село			1	2,4
6	Розподіл за видом діяльності:				
	студент	19	44,2	13	32,0
	моряк	7	16,3	5	
	не працює	7	16,3	11	26,8
	не відомо	4	9,3	-	
	пілот	3	7,0	-	
	робітник	2	4,7	5	12,2
	службовець	1	2,3	7	17,1
7	Розподіл за видом збудника				
	<i>P. falciparum</i>	25	58,1	25	61,0
	<i>P. vivax</i>	7	16,3	1	2,4
	<i>P. ovale</i>	4	9,3	6	14,6
	<i>P. malariae</i>	1	2,3	-	
	<i>mixt</i>	6	14,0	6	14,6
	<i>Клінічні випадки</i>	-		3	7,3
8	Розподіл за громадянством хворих				
	Українці	20	46,5	24	58,5
	громадяни інших держав	23	53,5	17	41,5
9	Реєстрація випадків малярії в епідсезон				
	так	22	52,4	21	51,2
	ні	20	47,6	20	48,8
10	Розподіл за фактом прийому хіміопрфілатки				
	так	22	52,4	7	17,1
	ні	20	47,6	32	78,0
	невідомо	-		2	4,9
11	Розподіл випадків малярії за країною завою по континентам				
11.1	<i>Африка</i>				
	Федеративна Республіка Нігерія	11	25,6	17	41,5

	Демократична Республіка Конго	6	14,0	1	2,4
	Республіка Камерун	4	9,3	2	4,9
	Республіка Гана	3	7,0	1	2,4
	Республіка Екваторіальна Гвінея	3	7,0	5	12,2
	Республіка Кот-д'Івуар	2	4,7	-	
	Алжирська Народна Демократична Республіка	2	4,7	-	
	Республіка Ангола	1	2,3	1	2,4
	Республіка Гвінея	1	2,3	2	4,9
	Республіка Ліберія	1	2,3		
	Республіка Сьєрра-Леоне	1	2,3	2	4,9
	Федеративна Демократична Республіка Ефіопія	1	2,3	-	
	Центральна Африканська Республіка	1	2,3	-	
	Республіка Бенін	-		1	2,4
	Республіка Малі	-		1	2,4
	Республіка Південний Судан	-		1	2,4
	Габонська Республіка	-		1	2,4
	Об'єднана Республіка Танзанія	-		1	2,4
	Республіка Чад	-		1	2,4
11.2	<i>Азія</i>				
	Індія	4	9,3	-	
	Ісламська Республіка Пакистан	2	4,7	-	
	Китай	1	2,3	-	
11.3	<i>Центральна Америка</i>				
	Республіка Гватемала	-		1	2,4
11.4	<i>Не встановлена країна зараження</i>	-		3	7,3
12	Розподіл випадків малярії за місцем реєстрації				
	Харківська	12	28,0	3	7,3
	м. Київ	8	18,6	12	29,3
	Кіровоградська	4	9,3	1	2,4
	Одеська	4	9,3	5	12,2
	Дніпропетровська	3	7,0	1	2,4
	Донецька	2	4,7	-	
	Тернопільська	2	4,7	-	
	Херсонська	2	4,7	3	7,3
	Вінницька	1	2,3	1	2,4
	Івано-Франківська	1	2,3	-	
	Київська	1	2,3	1	2,4
	Миколаївська	1	2,3	2	4,9
	Хмельницька	1	2,3	-	
	Черкаська	1	2,3	-	
	Запорізька	-		3	7,3
	Львівська	-		1	2,4
	Полтавська	-		4	9,8
	Рівненська	-		1	2,4
	Сумська	-		3	7,3

РОБОЧА ІНСТРУКЦІЯ ЗАБІР КРОВІ ДЛЯ ПРИГОТУВАННЯ «ТОНКОГО МАЗКА» ТА «ТОВСТОЇ КРАПЛІ»

	Державна установа «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України»	ІН: РІ МПРЛ– 5.4(03)-02/01
	Референс-лабораторія мікробіологічних та паразитологічних досліджень	Версія: 1
	Робоча інструкція Забір крові для приготування «тонкого мазка» та «товстої краплі»	Сторінка 9 з 1

Забір крові для для приготування «тонкого мазка» та «товстої краплі»

1. Промаркуйте попередньо очищене скло: вкажіть ідентифікатор пацієнта (ПІБ, номер карти чи інший), дату та час забору крові.
2. Одягніть рукавички.
3. Очистіть скельця 70% розчином етилового спирту та дайте висохнути. Не торкайтеся до поверхні скельця, на яку буде наноситись кров.

4. Оберіть палець для уколу: зазвичай, третій або четвертий.

5. Очистіть зону проколу 70% розчином спирту, дайте висохнути.

6. Проколiть подушечку пальця.

7. Витріть першу краплю крові чистою серветкою.

8. Доторкніться до наступної краплі чистим склом, відступивши 1,5 см від краю скла. Повторіть з декількома скельцями (зробіть мінімум два мазки та дві товсті краплі). Якщо крові недостатньо – акуратно стисніть палець.

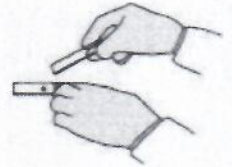
РОБОЧА ІНСТРУКЦІЯ ПРИГОТУВАННЯ ПРЕПАРАТІВ «ТОНКИЙ МАЗОК» ТА «ТОВСТА КРАПЛЯ»

	Державна установа «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України»	ІН: РІ МПРЛ – 5.4(03)-02/02
	Референс-лабораторія мікробіологічних та паразитологічних досліджень	Версія: 1
	Робоча інструкція Приготування препаратів «тонкий мазок» та «товста крапля»	Сторінка 1 з 1

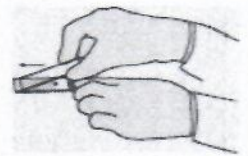
Приготування препаратів «тонкий мазок» та «товста крапля»

1. Завжди використовуйте окремі скельця для мазка і товстої краплі, коли це можливо.

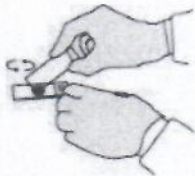
2. Мазок (а): Чисте скельце з шліфованими краями поставте на краплю крові під кутом 45° до скла, на якому буде мазок. Якщо кут нахилу більше 45° – мазок буде коротким і товстим. Якщо кут нахилу $20-25^\circ$ – мазок довгий до самого краю скла.

3. Мазок (б): Почекайте коли кров розподілиться вздовж краю шліфованого скельця.

4. Мазок (в): Тримаючи шліфоване скельце під тим самим кутом, швидко і плавно просувajte його вперед. Мазок повинен бути тонким, рівномірним, не доходити до краю скла на 1-1,5 см, закінчуватись бахромчатою частиною.

5. Товста крапля: кутиком чистого скельця розподіліть краплю у коло діаметром 1-2 см. Не робіть краплю занадто товстою, тому що вона в подальшому може відпасти від скла. Товщина краплі має бути такою, щоб через неї читався друкований текст.

6. Почекайте поки мазок і товста крапля повністю висохнуть перед фарбуванням. Зафіксуйте мазок 96% етиловим спиртом на 10 хвилин і дайте повністю висохнути перед фарбуванням. Мазок занурюють і виймають із фіксуєючої рідини пінцетом. Товсту краплю фіксувати не потрібно.

Дефекти методики приготування «тонкого мазка» і «товстої краплі»

Характер дефекту	Помилки при приготування препаратів крові
Розриви, проміжки, бульбашки у мазку	Брудне/жирне предметне скло, на якому приготований препарат Просування шліфованого скла ривками Нерівний край шліфованого скла
Занадто короткий/довгий мазок	Неправильний кут нахилу шліфованого скельця Занадто маленька / велика крапля крові відповідно Неправильна швидкість просування шліфованого скла
Мазок/товста крапля знаходяться біля самого краю скла	Неправильно розташована крапля крові на склі.
Неправильне маркування	Підпис по діагоналі мазка Неповна інформація (відсутні ідентифікатор/ дата і час забору крові)
Товста крапля відбилася на інше скло	Неправильне зберігання препаратів

Дефекти фарбування препаратів крові методом Романовського -гімзи та способи їх попередження і виправлення

Характер дефекту	Зовнішній вид препарату	Вид пофарбованих елементів крові і паразитів при мікроскопії	Спосіб попередження і виправлення дефектів
Кисла реакція фарби	Препарат макроскопічно рожевого кольору	<p>“Тонкий мазок” – еритроцити яскраво – рожеві, специфічна зернистість не виявляється, паразити недостатньо видимі, ядра лейкоцитів і паразитів пофарбовані слабо, цитоплазма паразитів має рожевий відтінок.</p> <p>“Товста крапля” – не досягається повний гемоліз еритроцитів. Інтенсивно рожевий фон. Ядра паразитів зливаються з цитоплазмою.</p>	<p>Перевірити рН буферного розчину.</p> <p>Препарати перефарбувати після попереднього обезбарвлення. Для обезбарвлення: Свіжоприготовані препарати – занурити в дистильовану воду, при сильному перефарбуванні в воду додати 1% розчин оцтової кислоти (1-2 краплі на 50мл води). Раніше приготовані препарати – змочити ватний тампон сумішшю Нікіфорова, 1-2 рази обережно провести по препарату. Відразу після обробки результат проконтролювати під сухою системою мікроскопу (окуляр х 7, об’єктив х 40), у випадку необхідності обробку повторити. Необхідно мати на увазі, що покращити якість можливо переважно в випадку “тонкого мазка”. “Товста крапля” погано піддається перефарбуванню. При повторному фарбуванні час фарбування скорочують.</p>
Надмірна лужна реакція фарби	Препарат макроскопічно синього кольору без фіолетового відтінку	<p>“Тонкий мазок” – еритроцити блакитні або сині, зернистість уражених еритроцитів важко виявляється. Ядра лейкоцитів і паразитів пофарбовані в синій колір і важко відрізняються від цитоплазми.</p> <p>“Товста крапля” – всі елементи мають синє забарвлення. Ядро і цитоплазма паразита важко диференціюється.</p>	<p>Перевірити рН буферного розчину або якість відмивання предметних скельць від луѓу; явно лужні скельця (синього кольору) не використовувати.</p> <p>У випадку необхідності спробувати перефарбувати препарат (див. міри попередження і виправлення дефектів).</p>

Бланк-направлення Форма № 204/о

Код	форми	за	ЗКУД
Код	закладу	за	ЗКПО

Міністерство охорони здоров'я України	Медична документація ФОРМА № 204/о Затверджена наказом МОЗ України 04.01.2001 р. № 1
Найменування закладу Лабораторія	
НАПРАВЛЕННЯ на мікробіологічне (бактеріологічне, паразитологічне) дослідження	
„_____” _____ 20____ р. _____ ГОДИН _____ ХВИЛИН (дата та час взяття біоматеріалу)	
В _____ Прізвище, ім'я, по-батькові _____ Вік _____ Медична картка № _____ Заклад _____ Відділення _____ Адреса постійного місця проживання/тимчасового (з зазначенням П.І.Б. особи, у якій мешкає досліджу вальний) _____ Місце роботи, навчання (найменування дитячого закладу, школи) _____ Діагноз, дата захворювання: _____ Показання для обстеження : хворий, реконвалесцент, бактеріо -, вірусо -, паразитоносій, контактний, профілактичне обстеження _____ Матеріал : кров, сеча, мокротиння, кал, дуодентальний вміст, спинномозкова рідина, пунктат, гній, виділення з рани, випіт, секційний матеріал, мазок із слизової оболонки, зіскоб тощо _____ (підкреслити, вписати, звідки одержаний матеріал) Мета та найменування дослідження _____ Посада, прізвище, підпис особи, яка направила матеріал _____ _____ _____	

**Робоча інструкція
оформлення супровідного листа та направлення
Форма № 204/о на паразитологічні дослідження**

1. На кожний зразок для дослідження (далі ЗД), що направляється до Державної установи «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» (далі Центр) на паразитологічні дослідження замовник заповнює форму № 204/о та додає супровідний Лист на бланку установи замовника на ім'я керівника Центру (оригінал або сканована копія де чітко видно номер листа і підпис керівника).
2. На серію ідентичних ЗД можна надавати один супровідний Лист в якому у вигляді таблиці надавати необхідні дані щодо кожного ЗД.
3. В основній частині Листа вказати назву замовлення, а саме: виявлення збудників, ідентифікація збудників, підтвердження попередньо ідентифікованих збудників, міжлабораторні порівняння, 10% препаратів крові від хворих обстежених на малярію тощо.
4. На кожний ЗД вказати:
 - 4.1. Код та тип ЗД (кров, біоматеріал, гельмінт, готові препарати крові, фекалії тощо).
 - 4.2. Час і дату відбору ЗД
 - 4.3. Дату і час отримання ЗД.
 - 4.4. Анатомічну локалізацію місця взяття ЗД (для дирофіляріозу обов'язково, інші за необхідністю).
 - 4.5. Клінічно та епідеміологічно важливу інформацію про пацієнта (для малярії обов'язково, інші за необхідністю).
 - 4.6. Інформацію про стать пацієнта.
 - 4.7. Інформацію про пацієнта щодо його поінформованості про зібрану інформацію і цілі, для яких її збирали.
5. Вказати особу уповноважену на отримання результатів дослідження або використання медичної інформації, разом з адресою одержувача результатів і контактною інформацією.

Дані про контактних осіб щодо комунікацій з питань паразитарних хвороб

№ з/п	Назва установи, підрозділу	ППП відповідальної особи	Посада/спеціальність	Контактний телефон	Адреса електронної пошти
1	2	3	4	5	6
		Вказати повністю (Іванов Іван Іванович)			